

कल्पः । अप्रोक्षितौ शकलौ वह्निर्वेदेर्निरस्यतः 'निरस्तौ श-
ण्डामर्कौ सहामुना' इति । 'निरस्तः षण्ड' इति वा, अर्ध्वर्यु-
दयं मनसा ध्यायन् 'निरस्तो मर्क इति' प्रतिप्रस्थातेति । अत्र
द्विवचनान्तो मन्त्रः शाखान्तरगतः । योऽयं शण्डाख्योऽसुरपुरो-
हितः सोऽयं यज्ञभूमेर्वेदेर्वह्निर्निष्काशितः । यश्च मर्काख्योऽ-
सुरपुरोहितः सोऽपि वह्निर्निष्काशितः । इत्याभ्यां मन्त्राभ्यां
उभावप्रोक्षितौ काष्ठशकलौ वह्निर्निरस्यतः ॥

कल्पः । तौ प्रोक्षिताभ्यां शकलाभ्यामभिधाय प्रोक्षिताभ्या-
मधस्तात् पांशून्पध्वंसयतः "अपनुत्तौ शण्डामर्कौ सहामुना"
इति । अथञ्च मन्त्रार्थक्रमानुसारेण शकलनिरसनमन्त्रात् प्रागेव
द्रष्टव्यः । पात्रयोरधस्तनपांशुरूपेणावस्थितौ शण्डामर्कावमुना-
स्मद्वेद्येण सहापनुत्तौ निराकृतौ ॥

कल्पः । प्रोक्षितावाधत्तः । 'शुक्रस्य समिदसि' इत्यर्ध्वर्युः 'म-
न्थिनः समिदसि' इति प्रतिप्रस्थातेति अप्रोक्षितौ शकलौ वह्नि-
र्निरस्य प्रोक्षितौ शकलावग्रावाधत्तः । हे शकल, त्वं शुक्रग्रहस्य
समिन्धनहेतुरसि । तथा हे शकल, त्वं मन्थिग्रहस्य समिन्धन-
हेतुरसि ।

कल्पः । शुक्रामन्थिनौ प्रतिनिगद्य होमः । 'स प्रथमः स-
ङ्कृतिर्विश्वकर्मा । स प्रथमो मित्रो वरुणो अग्निः । स प्रथमो बृह-
स्पतिश्चिकित्वान् । तस्मा इन्द्राय सुतमाजुहोमि' इति ॥ ५ ॥

इतरग्रहेषु होतृप्रयुक्तवषट्कारेणैव होमः । न त्वर्ध्वर्योर्म-
न्त्रपाठोऽस्ति, इह तेन मन्त्रं प्रतिनिगद्य होमः कर्तव्यः । 'स'